

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีพ.ศ. 2552 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนผลกระทบของการใช้จ่ายงบประมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว และประชาชนในตำบลบ่อแฮ้วที่ได้รับผลจากการใช้จ่ายงบประมาณ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม การประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำนวน 376 ราย โดยวิธีการ สุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว รวมทั้งการค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว โดยใช้วิธีการประเมินแบบชิปโมเดล (CIPP Model) พบว่า

1. ด้านสภาพแวดล้อม (CONTEXT)

การใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2552 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ในด้านสภาพแวดล้อม มีประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.67 กล่าวคือ นโยบายของผู้บริหาร ทัศนคติของหน่วยงาน มีความชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หลักการและเหตุผลในการดำเนิน โครงการด้าน โครงสร้างพื้นฐาน (การก่อสร้างถนนและสะพาน) ขณะเดียวกันปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ถูกนำมาเป็นฐานหรือเป็นประเด็นในการพิจารณาดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมด้าน โครงสร้างพื้นฐาน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT)

การใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2552 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ในด้านปัจจัยนำเข้า มีประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณอยู่ในระดับ

มาก ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.66 กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องการให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ได้อย่างมีอิสระ ปราศจากการแทรกแซงจากหน่วยงาน วัตถุประสงค์ครุภัณฑ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรทางการบริหารมีความเหมาะสม ระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน (การก่อสร้างถนนและสะพาน) มีความเหมาะสมและชัดเจน

3.ด้านกระบวนการ (PROCESS)

การใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2552 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ในด้านกระบวนการ มีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.86 กล่าวคือ การให้ภาคประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน (การก่อสร้างถนนและสะพาน) ทุกโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ได้ดำเนินการ โดยแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานจะมีคณะกรรมการเข้าร่วมตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอนจนถึงเวลาแล้วเสร็จของโครงการ มีการประเมินผลการดำเนินโครงการหรือกิจการด้านโครงสร้างพื้นฐาน (การก่อสร้างถนนและสะพาน) อย่างเป็นระบบ

4.ด้านผลผลิต (PRODUCT)

การใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2552 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ในด้านผลผลิต มีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.62 กล่าวคือ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน (การก่อสร้างถนนและสะพาน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว สามารถทำได้ตรงตามแผนที่วางไว้ สามารถตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนได้ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น ก่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก สามารถขยายเส้นทางในการส่งผลผลิตทางการเกษตรได้รวดเร็วขึ้น ปัญหาการจราจรในพื้นที่ลดลง จำนวนนักท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม พบว่า การใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2552 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต กล่าวคือ

ปัญหาความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ได้ส่งผลต่อการจัดสรรภาษี ค่าธรรมเนียมอากรต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐแล้ว ยังมีความเชื่อมโยงไปถึงการจัดเก็บภาษีและรายได้ของท้องถิ่นร่วมด้วย กล่าวคือ สภาพเศรษฐกิจที่มีความผันผวน ซึ่ลดลงตามกระแสเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ทำให้ผลการจัดเก็บรายได้ของหน่วยงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบกับความไม่มั่นคงทางการเมืองมีการเปลี่ยนรัฐบาลหลายชุดหรือกรณีการเกิดปัญหาความขัดแย้ง

ทางการเมืองระดับประเทศ ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่เป็นอย่างมาก กล่าวคือ เกิดความไม่แน่นอนในการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ เกิดความล่าช้าในการจัดสรรหรือโอนเงินงบประมาณให้กับท้องถิ่นเพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ส่งผลต่อการตัดสินใจดำเนินโครงการหรือกิจกรรมให้กับประชาชนในพื้นที่ด้วยเกิดความเล็งหรือความไม่แน่นอนในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณให้กับท้องถิ่น

งบประมาณซึ่งเป็นเงินรายได้ของหน่วยงานที่ได้มาจากการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม รวมไปถึงภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลเพื่อนำมาเป็นการจัดสรรเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคของการใช้จ่ายงบประมาณ เพราะสภาพปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชนในพื้นที่มีมาก แต่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ ที่มีไม่เพียงพอหรือไม่มีขีดความสามารถทางทรัพยากรทางการบริหารได้อย่างเต็มที่

การยอมรับร่วมกันของชุมชน เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่าทุกชุมชนต่างมีความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน แต่ด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้หน่วยงานไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกพื้นที่ได้อย่างเท่าเทียมกันทุกพื้นที่ เป็นภาระที่ผู้บริหารจะต้องชี้แจงให้กับชุมชนได้รับทราบถึงปัญหาทรัพยากรทางการบริหารขององค์กร พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงแนวทางการวิเคราะห์ปัญหาว่าปัญหาใดที่ควรได้รับการแก้ไข โดยเร่งด่วนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทั้งองค์กรและชุมชน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลของการศึกษาการประเมินประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว โดยใช้แนวคิดการประเมินผลโครงการรูปแบบ CIPP Model ของแดเนี่ยล แอล สตฟเฟิลบีม (Daneil L. Stufflebeam) จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อม (CONTEXT) ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ด้านกระบวนการ (PROCESS) ด้านผลผลิต (PRODUCT) โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษากลับนี้เพื่อต้องการประเมินประสิทธิผลของการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนผลกระทบของการใช้จ่ายงบประมาณ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว มีประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2552 อยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว มีปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน(การก่อสร้างถนนและสะพาน) กล่าวคือ ปัญหาในเรื่องของงบประมาณยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่น การจัดสรรภาษีอากรและค่าธรรมเนียมอากรต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ ที่มีความเชื่อมโยงไปถึงการจัดเก็บภาษีและรายได้ของท้องถิ่น ที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนในการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ เกิดความล่าช้าในการจัดสรรงบประมาณให้กับท้องถิ่น เพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ การยอมรับร่วมกันของชุมชน ยังคงได้รับการปฏิเสธ เนื่องจากทุกชุมชนหรือหมู่บ้านต่างมีความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน แต่ด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้หน่วยงานไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกพื้นที่ได้อย่างเท่าเทียมกันทุกพื้นที่ เป็นภาระที่ผู้บริหารจะต้องชี้แจงให้กับชุมชนได้รับทราบถึงปัญหาทรัพยากรทางการบริหารขององค์กร พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงแนวทางการวิเคราะห์ว่าปัญหาใดที่ควรได้รับการแก้ไข โดยเร่งด่วนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทั้งองค์กรและชุมชน

กล่าวโดยสรุป สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวเกิดขึ้นจากการมีรายได้ที่ไม่เพียงพอสำหรับการพึ่งพาตนเองขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน(การก่อสร้างถนนและสะพาน) ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ประกอบกับสภาพพื้นที่ของหน่วยงานซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่เกษตรกรรมเป็นหลัก การจัดเก็บภาษีอากรค่าธรรมเนียมใบอนุญาตต่างๆซึ่งเป็นรายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้วจัดเก็บได้เองนั้น มีสัดส่วนน้อยกว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้วมีปัญหาในการจัดสรร

งบประมาณเพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มขีดความสามารถของหน่วยงาน

ขณะเดียวกันผลกระทบจากการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ ก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมถนนและสะพานที่จะต้องมีการเชื่อมสภาพอันเป็นผลมาจากการใช้งานเป็นประจำและต่อเนื่อง ซึ่งบางครั้งในด้านทรัพยากรทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว มีจำกัด ขณะเดียวกันการก่อสร้างถนนและสะพานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ทำให้เกิดเส้นทางคมนาคมเพิ่มขึ้น มีปริมาณจำนวนรถยนต์ในพื้นที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง ขณะที่ผู้ได้รับประโยชน์จากเส้นทางที่เพิ่มมากขึ้นกลับมองว่า การมีเส้นทางเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเดินทางสำหรับการประกอบอาชีพ ทำให้ประหยัดเวลา ประหยัดน้ำมัน และลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว จังหวัดลำปาง ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงบประมาณ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ตลอดจนนำไปปรับใช้ในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว จังหวัดลำปาง กล่าวคือ

1.ด้านสภาพแวดล้อม (CONTEXT) ควรมีการทบทวนนโยบายและกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงานให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2.ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ควรมีการจัดเตรียมข้อมูลด้านทรัพยากรทางการบริหารให้เป็นปัจจุบันและครอบคลุมทุกด้าน พร้อมรายงานให้ผู้บริหารท้องถิ่นทราบเพื่อใช้เป็นแนวทางการประกอบการพิจารณาตัดสินใจของผู้บริหารท้องถิ่นในการเลือกหรือไม่เลือกโครงการเข้าบรรจุไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์หน่วยงาน และอยู่ภายใต้ขีดความสามารถของหน่วยงาน รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องของการยอมรับร่วมกันของชุมชน ในการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว

3.ด้านกระบวนการ (PROCESS) ควรมีการดำเนินการตรวจสอบโครงการหรือกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการก่อสร้างถนนและสะพาน ให้เป็นปัจจุบัน และสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานทุกขั้นตอน

4.ด้านผลผลิต (PRODUCT) ควรมีการตรวจสอบความพึงพอใจของประชาชนผู้ได้รับผลจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการก่อสร้างถนนและสะพาน

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารงบประมาณขององค์กรบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว จังหวัดลำปาง ให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ โดยการเร่งรัดการจัดเก็บภาษี และตรวจสอบพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีและหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น รวมทั้งประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีให้กับประชาชนและชุมชนถึงผลดีของการชำระภาษีและค่าธรรมเนียมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมตลอดถึงการพัฒนาความรู้ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น ทั้งในด้านการวางแผนพัฒนาชุมชน และการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเฉพาะประเด็นการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณหมวดงบประมาณท้องถิ่น ซึ่งในหมวดรายจ่ายประเภทอื่นๆ อันได้แก่ หมวดเงินอุดหนุน หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว และหมวดรายจ่ายอื่น นั้น ผู้ศึกษามีได้ทำการประเมินผลในหมวดรายจ่ายดังกล่าวแต่อย่างใด จึงเห็นควรทำการศึกษาเพื่อประเมินผลในหมวดรายจ่ายอื่นๆ ว่ามีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพต่อการใช้จ่ายงบประมาณ ประกอบกับเพื่อเป็นแนวทางให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ที่มีลักษณะสภาพปัญหาหรือบริบทใกล้เคียงกับองค์กรบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว นำไปปรับใช้กับหน่วยงานต่อไป